

ambtelijke carrière maakte een sprong voorwaarts met zijn benoeming in 1906 tot ondersecretaris van de Congregazione degli Affari Ecclesiastici Straordinari (tevens 'addetto al servizio Stampa della Segreteria di Stato'), een functie die na de curiehervorming van 1908 nog meer gewicht kreeg. Vooral in deze jaren ontplooipte hij in de strijd tegen het modernisme vele activiteiten: hij was o.m. leider van het door hem opgerichte 'Sodalitium Pianum', een internationale anti-modernistische spionage-organisatie, redacteur van de beruchte *Correspondance de Rome* (1906-1912) en directeur van het persbureau 'Agenzia Internazionale Roma'. Om taktische redenen achtte staatssecretaris Merry del Val het beter om enige afstand te nemen van Benigni's activiteiten. In 1911 nam deze, min of meer gedwongen, ontslag uit zijn Vaticaanse functies en werd hij bevorderd naar een ambtelijke sinecure. Zijn journalistieke actie, met sterk anti-democratische en antisemitische trekken, zette hij echter voort, ook na het overlijden van Pius X, via verschillende persbureaux. Zowel onder Benedictus XV (1914-1922) als onder diens opvolger Pius XI had hij echter nauwelijks meer invloed.

Ofschoon Benigni in de hierna gepubliceerde documenten geen opvallende rol speelt, is hij in de al geciteerde historiografie opvallend aanwezig. Veel van wat er gepubliceerd werd, berustte namelijk op de publikatie van Benigni's correspondentie met de Gentse advocaat Jonckx, een der leden van het 'Sodalitium', correspondentie die tijdens de Eerste Wereldoorlog op last van de Duitse bezettingsautoriteiten en met behulp van een Nederlands religieus in beslag werd genomen.²³ Hieruit bleek echter dat van directe contacten tussen Benigni en de Nederlandse integralen-voorman Thompson geen sprake zou zijn geweest, maar dat Jonckx steeds als tussenpersoon optrad.²⁴ Dat is niet helemaal juist. Inmiddels is namelijk het roemruchte Fondo Benigni uit het Vaticaanse archief toegankelijk geworden²⁵ (waarvan Poulat voor zijn boeken helaas geen kennis heeft kunnen nemen), waarin zich ook een korte correspondentie tussen Thompson en Benigni uit 1912 bevindt. Deze stukken, handelend over het ontslag van Thompson als hoofdredacteur van *De Maasbode*, laten wel zien

23. Deze stukken vormen een belangrijk deel van Poulats bronnenpublicatie *Intégrisme* (p. 85-512).

24. Rogier, 'Op- en neergang van het integralisme', 101; Poulat, *Intégrisme*, 76.

25. Uitvoerige informatie over deze nagelaten papieren en een selectieve inventaris in S. Pagano, 'Il fondo di mons. Umberto Benigni dell'Archivio Segreto Vaticano', *Ricerche per la Storia Religiosa di Roma* 8(1990) 347-402. Het gaat bij deze 60 ordners stellig niet om het volledige archief van Benigni; de raadpleging wordt bemoeilijkt doordat – om te respecteren redenen – de oorspronkelijke, moeilijk te doorgronden ordening is gehandhaafd.